مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندۀ مضمون میباشد، عقیدۀ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

آصف بهاند ۲۰۱۹/۰۶/۰۲

«ماشومان ګلان دي، ګلان ښه وساتئ!»

(د ماشوم د نړیوالې ورځې په پار)

په یوه ټولنه کې د قانون د نشتوالي په صورت کې هیڅ شی ارزښت نه لري، زور او زورواکي هر څه چې وغواړي هغه کوي. په داسې چاپیریال کې نه ماشوم ته څوک پام کوي، نه یې حقونو او روزني ته او نه هم د ماشوم ورځ کوم ارزښت لري؛ خو بیا هم چیز فهمه خلک ماشومان یعنې د یوې ټولنې او یوه وطن راتلونکې نه هیروي او په هر ډول شرایطو کې هڅه کوي چې پاملرنه ورته وشي. ډېرې ګوتنیونې او انتقادونه د اصلاح په پار او په دې موخه کېږي چې ګوندې د ماشوم او کوچني حقونو او روزلو ته هم پام وشي.

د ماشوم د ورځې په پار همدومره بس ده چې د یو ماشوم له خولې د دې راوتلي جملې په باب مشران فکر وکړي:

«تر هر څه مو تېر، له موږ سره تاوتریخوالی مه کوئ!»

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼې پازوالې د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولـئ

د ماشوم د نړيوالي ورځي په مناسبت، د هر با احساسه انسان په ذهن کي هغه نادودې تداعي کېږي چي زموږ د وطن له ماشومانو او کوچنيانو سره شوي دي او اوس هم رواني دي.

په خواشينی سره بايد ووايو چي زموږ د ټولنې د ماشومانو په ذهنونو کي د ځگرې او وژنو له ويرې سربېره ، د خپلې کورنی د مشرانو له خوا بيلابيلي ويرې هم ورباندې تحميلېږي، چي تر ډيرو کلونو پورې له همدې ويرې او ډار نه ، زموږ بې وزله ماشومان زښت زيات ځوريږي.

زموږ په ټولنه کي د ماشومانو اصلي ستونزه د هغوی د حقونو نه ورکول او له هغه نه هم ورآندې له هغو سره د بې اندازې تاوتريخوالي تر سره کېدل دي. ما په خپلو څو مقالو کي د دې خبرې يادونه کړې ده چي په اوسني وخت کي زموږ له ماشومانو سره د تاوتريخوالي دغه ډولونه ترسره کېږي:

«زموږ د ټولني عيني ستونزو او تجاربو ته په کتو سره، د ماشومانو او کوچنيانو پر ضد تاوتريخوالی په لومړي گام کي په دريو برخو بايد و ويشلای شو:

١ ـ رواني تاوتريخوالی:

(ژبنی تاو تريخوالی، ډارول، ښکنځلي کول، بد رد ويل، تهديدول او ډول، ډول نور رواني فشارونه)،

٢ ـ جسمي تاوتريخوالی:

(وهل ټکول، شاقه کارونه،ځگرو ته اړايستل)،

٣ ـ جنسي تاوتريخوال.»

په اوسني وخت او د دومره پرمختللي تکنالوژی په زمانه کي موږ هره ورځ د خپلي ټولني او وطن د ماشومانو د وضعيت په باب داسي خبرونه او راپورونه اورو چي د ماشوانو يوه سلنه حقونه هم نه دي په کي مراعات شوي او له هغه نه هم بده دا چي ماشومان داسي په منفي ډول کارول کېږي چي له فزيکي او رواني پلوه د بربادی کندي ته ور پورې وهل کېږي. دا لاندي يې د ډېرو لنډو ورځو څو بدو خبرونو او لړزونکو رپوټونو سرليکونه دي چي له هر سرليک سره زه خپلي پوښتني هم مطرح کوم:
د ا د ډيرې خواشينې ځای دی چي نړيوالي رسنۍ وايي:

«افغانستان کي کابو يو ميليون ماشومان يتيمان دي»

پوښتنه دا ده چي دا ماشومان چا يتيمان کړي دي؟

*****

يونيسف په زغرده ويلي دي چي:

«افغانستان کي پر ښوونځيو بريدونه درې برابره ډېر شوي»

پوښتنه دا ده چي بريدونه ولي پر ښونځيو، زده کونکو او ښونکو باندې کيږي؟

څو ميليونه ماشومان له ښوونځي او زدکړو بې برخي دي؛ دا حالت چا او ولي راوستی دی؟

*****

د ملگرو ملتونو د دفترونو روايت دی چي:

«افغانستان کي ٢ ميليونه ماشومان په خوارځواکۍ اخته دي.»

د دوی روزي چا ورنه اخيستې ده؟

*****

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رااليرلو مخکې په ځير و لولـئ

د میډیا د تودو خبرونو په ډله کې دا هم تر سترګو کېږي:

«افغانستان کې تر ۴۰٪ ډېر ماشومان خوارځواکي دي»

زموږ د ټولنې پر ماشومانو دا حالت چا، ولې او څنګه راوست؟

*****

موږ چې د نوي نړۍ د رڼایي، پوهې او سترګو غړولو ټولې دروازې او کړکۍ پر ماشومانو باندې ور وتړو، هره اونۍ یې د ثواب په پار سرونه هم وربانديې ورخییو او...
څنګه کولای شو له هغه نه حد اقل د نوي زماني مبتکر نه، بلکې یو عادي انسان جوړ کړو؟

د دې ماشومانو سرونه په زوره رخیل شوي دي او دا څه یې چې پر سرونو ورته لیکلي دي دا ټول منع او زموږ د ټولنې د ماشومانو پر ډېره سلنه باندې بند دي او له هغه نه د پاسه هغه کارونه وربانديې تر سره کېږي چې د نړۍ په هیڅ مذهب، هیڅ قانون او هیڅ ځای کې د منلو نه دي.

*****

تر ټولو وروستی او خواشونکي وحشانه پیښه یې د ورې «مهسا» وژنه ده. د د ې ماشومې د وژنې مسآلې ته ما «د افغانستان پر ماشومانو او کوچنیانو باندې د ناوتریخوالي سونامي» د مقالو یوه برخه بیله کړه، د هغې مقالې په پای کې مې د ورې مهسا د ژړه خبره داسې لیکلې وه:

«زه اوس نه یم، چې تاسو هر څه کوئ، هغه مو خوښه؛ خو په یاد ولرئ: هر څه چې پر ما شوي دي او هر څه چې ما لیدلي دي، هغه به ټکی په ټکی خدای ته ووایم.»
(د مور او پلار سپینه سپوږمۍ)

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

او د غسي نوري وحشيانه بېلګې شته چي زموږ د ټولني پر ماشومانو او کوچنيانو باندې همدا اوس د ټولو نړيوالو قوانينو خلاف تطبيقېږي. اصلي پوښتنه دا ده چي دا حالت پر دې ټولني او پر دې ماشومانو باندې چا او ولې راوست؟ او تر ټولو جالبه خبره خو لا دا ده چي پر ماشومانو باندې د دې حالت راوستونکي هم بيا د ماشومانو د حقونو چغې وهي او کېداى شي دا ورځ (د ماشوم نړيواله ورځ) ولمانځي. هغوى ته بايد په لوړ غږ سره وويل شي:

«هم مار يې، هم ګوګار يې»

د ماشوم او کوچني په ورځني ژوند کي د مشرانو او په ځانګړي ډول د ميندو او پلرونو بې تفاوتي او نه پاملرنه ماشوم د ژوند له بنې او اصلي لارې نه په بدو او منفي لارو باندې روانولى شي او کله چي سمه لارښوونه ورته ونه شي هغه حالتونه د ماشوم او کوچني پر ژوند د تل له پاره منفي اغيز کوي چي دا په خپله د تاوتريخوالي يو نا مريي ډول دى.

نړيوال منفي حوادث، نظامي او ټولنيز کشکړپ او ټولنيزي نابرابرى داسي پېښي رامنځ ته کوي چي د ټولو خلکو پر ژوند ډېر ژور ناوړه او منفي اغيز کوي، په تېره د ماشومانو او کوچنيانو پر ژوند باندې. دا يې د بشريت په تاريخ کي د شرم وړ ثبت شوو پېښو څو بېلګې دي:

په اوسنى زمانه کي له کوچنيانو سره د تاوتريخوالي څو غوره بېلګې چي د بشريت نامه ته يې تور داغ ګڼلى شو: **۱ ــ د سوريې په جګړه کي يو ماشوم په زخمي حالات کي ډاکتر ته وايي: زه به خداى ته ټولي خبري وکړم چي څه روان دي.** **۲ ــ د موصل په ښار کي يوه عراقي جينۍ په زخمي حالات کي منډې وهي کمره مين ته وايي: کاکا زما ويډيو مه کوه بې حجابه يم.** **۳ ــ يو فلسطيني ماشوم د ډېرې لوږې په وخت کي خداى ته سوال کوي: ما ژر واخله که جنت ته لاړم لږ څه خو به وخورم.** **۴ ــ د افغانستان په جګړه کي د يو ماشوم لاس شديد زخمي وو، ډاکتر سره د لاس له پرې کېدو پرته بله لار نه وه. ماشوم ډاکتر ته وايي: ډاکتر صاحب د لاس پرې کېدو په وخت کي مې لستونى مه پرې کوه نوري جامې نلرم.** **۵ ــ او په پاى کي زموږ «مهسا»، چي د اسارت او مرګ شېبو کي به زموږ «مهسا» څه ويلي وي؟**

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارى ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

په هر صورت ماشوم ته چې انسان دی، نوی نسل دی او د ټولنې او هېواد راتلونکی ښونکی او لاربښود دی، درناوی کوو، حقونه يې درانه ګڼو او د ورکړې پلوي يې کوو.

دا ورځ دې نيکمرغه او تل وي!

زه تل د خپلې کورنۍ د يو مشر دا خبره بيا، بيا تکراروم چې څه د پاسه پنځه دېرش کاله پخوا يې د يوه ليک په ترڅ کې راته ليکلي وه:

«ماشومان ګلان دي، ګلان ښه وساتئ!»

(ډوکتور لطيف بهاند)

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزي بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولـئ